

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudkyň JUDr. Marie Součkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci **žalobce: R. B.,** zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 60 Az 17/2004 - 46 ze dne 26. 5. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1412/LE-B01-B02-2003 ze dne 12. 1. 2004. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“). Zároveň žalovaný rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 ZA. Soud po přezkoumání uvedeného rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru

o nedůvodnosti žaloby. Soud předně neshledal důvodnou obecně formulovanou námitku porušení v žalobě vyjmenovaných ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), když poukázal, že skutková zjištění, která byla pro žalovaného základem pro jeho rozhodnutí, vycházela především z vlastních výpovědí stěžovatele ve správním řízení. Z nich je dle soudu jasně patrné, že stěžovatel měl v zemi původu potíže se soukromými osobami, které se chtěly na jeho úkor obohatit. Tyto skutečnosti pak podle soudu nutně musely ovlivnit rozsah dokazování správním orgánem. Žalovaný v daném případě shromáždil oba zákonem vyžadované minimální podklady pro vydání rozhodnutí, tedy provedl pohovor k důvodům žádosti o azyl a zajistil informace o situaci v zemi původu stěžovatele. To podle soudu s ohledem na tvrzení stěžovatele ve správním řízení dostačovalo a soudem získaná skutková zjištění postačovala ke správnému posouzení věci. K námitce nedostatku formálních náležitostí rozhodnutí poukázal krajský soud na skutečnost, že ve správním spise je založeno vyhotovení správního rozhodnutí, jež obsahuje všechny zákonem předepsané náležitosti, včetně podpisu a označení oprávněné osoby. Doručení rozhodnutí bez podpisu oprávněné osoby tedy představovalo porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které však samo o sobě nemohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Ve vztahu k námitce, že měl být stěžovateli udělen azyl podle § 12 ZA, soud uvedl, že stěžovatel ve správním řízení neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno učinit závěr, že je na Ukrajině pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, resp. že má důvodnou obavu z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) ZA, přičemž takové skutečnosti nevyplynuly ani z jiných podkladů správního rozhodnutí. Soud rovněž vyjádřil své přesvědčení, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu účelově, aby si legalizoval svůj pobyt v České republice, a to v situaci, kdy byl zadržen Policií ČR bez platných dokladů. K takové legalizaci je pak třeba využít postupu podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nikoliv azylového zákona. Soud rovněž aproboval úvahy žalovaného, kterými zdůvodnil výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA. Krajský soud tedy nezjistil důvodnost žádného z žalobních důvodů, a proto žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem, a sice zda je možno na jeho případ vztáhnout § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 ZA. Stěžovatel se ve své domovské zemi dostal do potíží, neboť jej pronásledovali majitelé firmy, pro kterou pracoval a s níž pro její podvodné praktiky ukončil spolupráci. Tito lidé k vyhrožování použili osoby ze zločineckých struktur a stěžovatel tak byl ohrožen nejen na zdraví, ale i na životě. Pokud hledal ochranu u státních orgánů před vydíráním, pak zjistil, že i tyto jsou součástí zločineckých struktur a nemá tak šanci zajistit si ochranu své osoby. Proto mu nezbylo nic jiného, než vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatel je přesvědčen, že s ohledem na shora uvedené je u něj dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) ZA, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur a je těmito strukturami pronásledován právě z toho důvodu, že není členem těchto struktur, a domovský stát tuto situaci toleruje. V této souvislosti poukazuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, z nějž dovozuje, že tam, kde obyvatelstvo páchá diskriminační nebo jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, popř. nejsou schopny zajistit účinnou ochranu. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto

zjištěného stavu nebylo možno ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný podle stěžovatele nerespektoval jeho situaci, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost nechal zcela bez povšimnutí. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v tom, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Stěžovatel je přesvědčen, že krajský soud měl přezkoumat správní rozhodnutí a řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se měl porušení procesních pravidel dopustit minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Stěžovatel shledává rovněž rozpor rozhodnutí s § 47 odst. 3 správního řádu. Nesouhlasí ani se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Soud přehlíží, že stěžovatel nepovažuje svůj návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Na Ukrajině mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Po zjištění státních orgánů, že požádal v České republice o azyl, bude stěžovatel podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatel se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť potřebuje být nadále přítomen v České republice, aby mohl uplatňovat svá procesní práva u soudu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelem podána dne 19. 12. 2003 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelem proveden dne 9. 1. 2004. Pohovor byl na žádost stěžovatele proveden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice. V žádosti o azyl stěžovatel jako její důvod označil skutečnost, že má na Ukrajině problémy, neboť jde o politický a zkorumpovaný stát. V rámci pohovoru pak stěžovatel uvedl, že z Ukrajiny odešel koncem září roku 2003, a to „z politického důvodu a kvůli korupci“. Z peněz, jež si vydělal v průběhu svých dřívějších pobytů v České republice, chtěl založit firmu na výrobu oken a dveří. Začal proto spolupracovat se společností L., do níž vložil své prostředky a stroje a jejímž akcionářem se stal. Poté chtěl spolu s kamarádem začít pro firmu pracovat samostatně, to mu však nebylo dovoleno. Za svou vykonanou práci nedostával plat. Bylo mu tvrzeno, že společnost se musí rozběhnout, a že potom dostane více peněz. Posléze zjistil, že ostatní společníci jsou podvodníci a že firma vlastně vůbec neexistuje. Dále stěžovatel v této souvislosti uvedl, že byl dvakrát zbit; stěžovatel se domnívá, že jej zbili lidé z této firmy. Vyhrožovali mu zabitím, pokud nebude mlčet a pokud se obrátí na soud nebo podají stížnost nejvyšší radě. Stěžovatel poukázal na skutečnost, že byl zbit, přestože tak neučinil. Přišel o vše, co měl, tedy i o dva stroje. Tuto skutečnost neohlásil, neboť by to podle něj nemělo smysl. Podle stěžovatele zákony patří tomu, kdo má peníze. Své problémy vyřešit přestěhováním nezkoušel, neboť nemá kam na Ukrajině jít, nikdo by mu nepomohl. O azyl požádal až poté, co byl zadržen policií, neboť se obává lidí z firmy L. a tedy i návratu na Ukrajinu. Politiky se v zemi původu nezúčastnil, žádné jiné problémy, než výše uvedené, podle svého vyjádření neměl. Na Ukrajinu by se podle svého vyjádření vrátil, pokud by se změnil prezident, neboť potom by bylo lépe.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni z hlediska naplnění důvodů uplatněných v kasační stížnosti, tj. důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 6 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání rozhodnutí žalovaného jakož i správního spisu vztahujícího se ke správnímu řízení, jež rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru, že žalovaný nepochybil, když rozhodl o neudělení azylu stěžovateli pro nesplnění důvodů podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 ZA. Žalovaný si pro takové rozhodnutí zajistil dostatek důkazů, které správně vyhodnotil. V dané věci je podle Nejvyššího správního soudu nezbytné vyjít předně z toho, že tvrzení stěžovatele v průběhu správního řízení nebylo možno podřadit pod žádný z důvodů uvedených v § 12 ZA. Stěžovatel sice ve správním řízení prohlásil, že Ukrajina je „politický stát“, ve kterém existuje korupce, resp. že by bylo na Ukrajině lépe, kdyby došlo ke změně na pozici prezidenta, toto své prohlášení však nedoplnil jakýmikoli bližšími tvrzeními, které by bylo možno byť teoreticky podřadit pod některý z důvodů pro udělení azylu. Nejvyšší správní soud ze správního spisu, a to zejména z tvrzení samotného stěžovatele, naopak zjistil, že bezprostředním důvodem jeho žádosti o azyl byly problémy se soukromými osobami mimo státní struktury, které se chtěly na jeho úkor obohatit, které mu vyhrožovaly, resp. které jej napadaly ve spojitosti s jeho podnikáním a působením ve fiktivní společnosti L. Z § 2 odst. 6 ZA vyplývá, že jednání soukromých osob mimo státní struktury lze považovat za pronásledování ve smyslu azylového zákona tehdy, je-li možno toto jednání státu připsat v tom smyslu, že je státem podporováno či trpěno nebo že stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Z výpovědí stěžovatele ve správním řízení však vyplynulo, že nevyužil všech prostředků ochrany daných mu právním řádem jeho domovské země proti takovému jednání, neboť se neobrátil ani na policii či jiný státní orgán příslušný k ochraně občanů před útlakem ze strany jiných osob, ani na žádnou jinou organizaci působící v oblasti ochrany lidských práv. Soud má za to, že v takovém případě nelze negativní chování soukromých osob vůči stěžovateli přičítat státu, resp. nelze bez dalšího učinit závěr, že domovský stát není schopen odpovídajícím způsobem ochranu před takovým jednáním zajistit. Na takový závěr by bylo možno usuzovat naopak tehdy, pokud by stěžovatel využil dostupných prostředků ochrany v domovském státě, resp. pokud by se takové ochrany domáhal opakovaně, a i přes tuto skutečnost by žádná z institucí k tomu povolaných nepodnikla kroky k jeho ochraně. Na daném závěru nemění nic ani přesvědčení stěžovatele, že instituce povolané k jeho ochraně jsou součástí zločineckých struktur. K tomuto tvrzení, jež je stěžovatelem použito poprvé až v kasační stížnosti a které zde není žádným způsobem dále rozvedeno, soud nemohl s odkazem na § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlédnout. Stěžovatel tak ve správním řízení nejen netvrdil, že je pronásledován nebo že má důvodné obavy z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 ZA, nýbrž netvrdil ani to, že by byl vůbec pronásledován ve smyslu § 2 odst. 6 ZA. Za takových okolností však mohl žalovaný učinit rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, a to zvláště tehdy, byla-li dodržena lhůta pro vydání takového rozhodnutí zakotvená v § 16 odst. 2 ZA. Je-li tomu tak, pak byly nepochybně dány podmínky pro vydání

žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovateli azyl podle § 12 ZA neuděluje. Pouze pro úplnost tak Nejvyšší správní soud v souvislosti s tvrzeními stěžovatele obsaženými v kasační stížnosti odkazuje na svou ustálenou judikaturu, podle níž v případě sociální skupiny musí jít o okruh osob podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. a že „nečleny zločineckých struktur“ nelze považovat za sociální skupinu ve smyslu § 12 ZA (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 187/2004 - 49 ze dne 26. 8. 2004).

Rovněž ostatní výroky obsažené ve výrokové části rozhodnutí žalovaného neshledal Nejvyšší správní soud nezákonnými, neboť skutečnosti, jež by mohly vést k udělení azylu za účelem sloučení rodiny nebo z humanitárních důvodů, nebyly stěžovatelem ve správním řízení tvrzeny, ani nevyplynuly z podkladů, jež si pro své rozhodnutí žalovaný opatřil. Stejný závěr se pak uplatní i pro rozhodnutí o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA, neboť ze správního spisu lze zjistit, že hlavním důvodem obavy stěžovatele z návratu do země původu jsou výše uvedené potíže se soukromými osobami. Z informací, které měl žalovaný v průběhu správního řízení k dispozici, nevyplývá, že by u stěžovatele byla splněna byť jediná z překážek vycestování ve smyslu cit. ustanovení. Závěr rozhodnutí žalovaného i krajského soudu, jež vycházela z těchto řádně získaných a dostatečných podkladů pro rozhodnutí, je tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu správný. K tvrzení stěžovatele, že jeho návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie není bezpečný a že po zjištění státních orgánů, že požádal v České republice o azyl, bude podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany státních orgánů, Nejvyšší správní soud přihlédnout nemohl, neboť tyto skutečnosti byly uplatněny poprvé až v kasační stížnosti, tedy poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takovým skutečnostem Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží. Ze stejného důvodu nelze v kasační stížnosti účinně namítat, že se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí těmito skutečnostmi nezabývaly.

Pokud jde o stižní důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jeho naplnění stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a nerespektoval jeho situaci, kdy měl omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na svou konstantní judikaturu (např. rozsudek č. j. 2 Azs 27/2003 - 59 ze dne 20. 11. 2003), podle níž má správní orgán povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. pouze tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán rozhodnutí dle § 12 ZA; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Stejný závěr pak platí i v případě, kdy žalovaný z jakéhokoli důvodu nepřijal rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné, ačkoli v době rozhodování byla splněna podmínka pro vydání takového rozhodnutí podávaná z § 16 odst. 2 ZA. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 32 správního řádu má totiž správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Stěžovatel však v daném případě nejen nepředložil důkazy prokazující své pronásledování v zemi původu, nýbrž takové důkazy ani neoznačil, přičemž v tom mu podle Nejvyššího správního soudu postavení žadatele o udělení azylu žádným způsobem nebránilo. Za takových okolností nebylo shledáno naplnění obecně formulovaného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť Nejvyšší

správní soud zjistil, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vyšel, měla oporu ve spisu, a proto nebylo zrušení takového rozhodnutí krajským soudem na místě.

Dále stěžovatel dovozuje existenci důvodu podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť soud se podle jeho názoru řádně nevypořádal s otázkou, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Nejvyšší správní soud předně poukazuje, že námitka porušení § 47 odst. 3 správního řádu není v kasační stížnosti žádným způsobem blíže specifikována. Po zjištění, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí o neudělení azylu a o neexistenci překážky vycestování, jaké úvahy byly při hodnocení důkazů vedeny a na základě kterých právních předpisů bylo rozhodováno, neshledal soud tuto námitku stěžovatele důvodnou. Vzhledem k tomu, že žalovaný správní orgán ve správním řízení provedl podle zjištění soudu dostatečným způsobem dokazování, jehož výsledky se promítly do odůvodnění správního rozhodnutí, není zřejmé, jakého pochybení se měl krajský soud dopustit. Z kasační stížností napadeného rozsudku lze naopak zjistit, že se krajský soud procesním postupem žalovaného ve správním řízení zabýval, a to i s ohledem k obecně uplatněným žalobním námitkám, avšak procesní vady správního řízení nezjistil. Ostatně stěžovatel žádnou konkrétní procesní vadu nenamítá ani v kasační stížnosti. Míra podrobnosti posouzení správnosti procesního postupu žalovaného ze strany krajského soudu podle Nejvyššího správního soudu v daném případě nutně musela odpovídat povaze a míře konkrétnosti odpovídajících námitek stěžovatele, jenž v žalobě uváděl námitky pouze formou odkazů na jednotlivá ustanovení správního řádu, která měla být podle jeho názoru porušena. To však neznamená, že by takové posouzení nebylo ze strany krajského soudu uskutečněno nebo že by provedené posouzení bylo neadekvátní. Z uvedených důvodů nebyla Nejvyšším správním soudem shledána ani existence důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. května 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu